



«Նոր ժամանակի կրթությւ ռւն» ՀԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՅ**

**ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

Հետազոտության թեման՝ Վեց տարեկանների պատրաստվածությունը

դպրոցին

Առարկան՝ Դասվար

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Նոնա Խոջայան

Ուսումնական հաստատություն՝ Չարենցավանի Ս. Ավանյանի անվ. թիվ 4 հիմն. դպրոց

Երևան 2022

Բովանդակություն

Ներածություն -----	3
Վեց տարեկանների պատրաստվածությունը դասին-----	5
Եզրակացություն-----	20
Օգտագործված գրականություն-----	21

Ներածություն

Դպրոցական պատրաստվածությունն նշանակում է երեխայի ֆիզիկական, սոցիալական, մտիվացիոն և մտավոր պատրաստվածությունն հիմնական խաղային գործունեությունից ավելի բարձր մակարդակի ուղղորդված գործունեության անցնելու համար: Դպրոցական պատրաստվածության հասնելու համար անհրաժեշտ է համապատասխան աջակցող միջավայր և երեխայի սեփական գործունեությունը (Neare 1999a, 5):

Նման պատրաստակամության ցուցանիշները երեխայի ֆիզիկական, սոցիալական և մտավոր զարգացման փոփոխություններն են: Նոր վարքագծի հիմքում ավելի լուրջ պարտականություններ կատարելու պատրաստակամությունն է՝ ծնողների օրինակով և ինչ-որ բանից հրաժարվելը հոգուտ ուրիշի: Փոփոխության գլխավոր նշանը կլինի աշխատանքի նկատմամբ վերաբերմունքը: Դպրոցում մտավոր պատրաստվածության նախապայման է երեխայի կարողությունը մեծահասակի ղեկավարությամբ կատարել տարբեր առաջադրանքներ: Երեխան պետք է դրսևորի նաև մտավոր ակտիվություն, ներառյալ ճանաչողական հետաքրքրությունը խնդիրների լուծման հարցում: Կամային վարքագծի ի հայտ գալը սոցիալական զարգացման դրսևորում է: Երեխան նպատակներ է դնում և պատրաստ է որոշակի ջանքեր գործադրել դրանց հասնելու համար: Դպրոցական պատրաստվածությունը կարելի է տարբերակել հոգեֆիզիկական, հոգևոր և սոցիալական առումով (Martinson 1998, 10):

Կենտրոնանալով երեխայի ինտելեկտուալ պատրաստության վրա դպրոցին, ծնողները երբեմն կորցնում են զգացմունքային և սոցիալական պատրաստվածությունը, որը ներառում է այնպիսի ուսուցման հմտություններ, որոնցից էապես կախված է ապագա դպրոցական հաջողությունը: Սոցիալական պատրաստվածությունը ենթադրում է հասակակիցների հետ հաղորդակցվելու անհրաժեշտություն և սեփական վարքագիծը երեխաների խմբերի օրենքներին ենթարկելու ունակություն, աշակերտի դեր ստանձնելու կարողություն, ուսուցչի հրահանգները լսելու և հետևելու կարողություն, ինչպես նաև հմտություններ: հաղորդակցական նախաձեռնություն և ինքնաներկայացում:

Դպրոցում սովորելու սոցիալական կամ անձնական պատրաստակամությունը երեխայի պատրաստակամությունն է հաղորդակցության նոր ձևերի, նոր

վերաբերմունք շրջապատող աշխարհի և իր նկատմամբ՝ պայմանավորված դպրոցական իրավիճակով:

Չաճախ նախադպրոցական տարիքի երեխաների ծնողները, երբ իրենց երեխաներին պատմում են դպրոցի մասին, փորձում են էմոցիոնալ առումով միանշանակ պատկեր ստեղծել: Այսինքն՝ դպրոցի մասին խոսում են միայն դրական կամ միայն բացասական: Ծնողները կարծում են, որ դրանով նրանք երեխայի մեջ սերմանում են հետաքրքրված վերաբերմունք ուսումնական գործունեության նկատմամբ, ինչը կնպաստի դպրոցական հաջողությանը: Իրականում, ուրախ, հուզիչ գործունեությանը լարած աշակերտը, ունենալով նույնիսկ աննշան բացասական հույզեր (վրդովմունք, խանդ, նախանձ, անհանգստություն), կարող է երկար ժամանակ կորցնել հետաքրքրությունը սովորելու նկատմամբ:

Ապագա աշակերտին ձեռնտու չէ դպրոցի ոչ միանշանակ դրական, ոչ էլ միանշանակ բացասական պատկերը: Ծնողները պետք է կենտրոնացնեն իրենց ջանքերը երեխային ավելի մանրամասն ծանոթացնելու դպրոցական պահանջներին, և ամենակարևորը՝ ինքն իրեն, նրա ուժեղ և թույլ կողմերին:

Երեխաների մեծ մասը մանկապարտեզ է մտնում տնից: Նույն տարիքային խմբին պատկանող մարդիկ ունեն բազմաթիվ ընդհանրություններ, բայց միևնույն ժամանակ բազմաթիվ անհատական հատկանիշներ՝ դրանցից ոմանք մարդկանց դարձնում են ավելի հետաքրքիր և օրիգինալ, իսկ մյուսները գերադասում են լռել: Նույնը վերաբերում է նախադպրոցականներին՝ չկան կատարյալ մեծահասակներ և կատարյալ մարդիկ:

Աշխատանքի մեջ նկարագրվում է նախադպրոցական տարիքի երեխաների սոցիալական պատրաստվածությունը դպրոցին, ուսումնասիրության առաջադրանքները և մեթոդաբանությունը, ստացված հետազոտության տվյալների վերլուծությունը:

Վեց տարեկանների պատրաստվածությունը դպրոցին

Դպրոցում սովորելու սոցիալական կամ անձնական պատրաստակամությունը երեխայի պատրաստակամությունն է հաղորդակցության նոր ձևերի, նոր վերաբերմունք շրջապատող աշխարհի և իր նկատմամբ՝ պայմանավորված դպրոցական իրավիճակով:

Դպրոցում սովորելու համար սոցիալական պատրաստվածության ձևավորման մեխանիզմները հասկանալու համար անհրաժեշտ է ավագ դպրոցական տարիքը դիտարկել յոթ տարվա ճգնաժամի պրիզմայով:

Ռուսական հոգեբանության մեջ առաջին անգամ կրիտիկական և կայուն ժամանակաշրջանների գոյության հարցը բարձրացրել է Պ.Պ. Բլոնսկին 20-ականներին. Չետագայում զարգացման ճգնաժամերի ուսումնասիրությանը նվիրված են ռուս հայտնի հոգեբանների աշխատանքները՝ Լ.Ս. Վիգոտսկին, Ա.Ն. Լեոնտև, Դ.Բ. Էլկոնինս, Լ.Ի. Բոգովիչը և ուրիշներ:

Երեխաների զարգացման հետազոտության և դիտարկման արդյունքում պարզվել է, որ հոգեկանում տարիքային փոփոխությունները կարող են տեղի ունենալ կտրուկ, քննադատական կամ աստիճանաբար, լիտիկորեն: Ընդհանուր առմամբ, մտավոր զարգացումը կայուն և կրիտիկական ժամանակաշրջանների կանոնավոր փոփոխություն է:

Չոգեբանության մեջ ճգնաժամերը նշանակում են երեխայի զարգացման մի փուլից մյուսը անցումային շրջաններ: Ճգնաժամերը ծագում են երկու դարաշրջանի հանգույցում և հանդիսանում են զարգացման նախորդ փուլի ավարտը և հաջորդի սկիզբը:

Երեխայի զարգացման անցումային շրջաններում երեխան դառնում է համեմատաբար դժվար կրթվել, քանի որ նրա նկատմամբ կիրառվող մանկավարժական պահանջների համակարգը չի համապատասխանում նրա զարգացման նոր մակարդակին և նրա նոր կարիքներին: Այսինքն՝ մանկավարժական համակարգի փոփոխությունները չեն համահունչ երեխայի անձի արագ փոփոխություններին: Որքան մեծ է այս բացը, այնքան ավելի սուր է ճգնաժամը:

Ճգնաժամերը, իրենց բացասական իմաստով, մտավոր զարգացման պարտադիր ուղեկիցներ չեն: Անխուսափելի են ոչ թե ճգնաժամերը, որպես այդպիսին, այլ կոտրվածքները, զարգացման որակական տեղաշարժերը: Կարող են ընդհանրապես ճգնաժամեր չլինել, եթե երեխայի մտավոր զարգացումը ինքնաբերաբար չի զարգանում, այլ ողջամտորեն վերահսկվող գործընթաց է՝ վերահսկվող դաստիարակություն:

Վեց տարեկանի ճգնաժամը գրականության մեջ նկարագրված էր մնացածից առաջ և միշտ կապված էր դպրոցական ուսման սկզբի հետ: Ավագ դպրոցական տարիքը զարգացման անցումային փուլ է, երբ երեխան այլևս նախադպրոցական չէ, բայց դեռևս դպրոցական չէ: Վաղուց նկատվել է, որ նախադպրոցական տարիքից դպրոցական տարիք անցնելու ընթացքում երեխան կտրուկ փոխվում է, դժվարանում է կրթական առումով: Այս փոփոխություններն ավելի խորն ու բարդ են, քան երեք տարվա ճգնաժամի ժամանակ:

Բոլոր անցումային շրջաններին բնորոշ ճգնաժամի բացասական ախտանշանները լիովին դրսևորվում են այս տարիքում (բացասականություն, համառություն, կամակորոկություն և այլն): Սրան զուգահեռ դրսևորվում են այս տարիքին հատուկ գծեր՝ դիտավորություն, անհեթեթություն, վարքագծի արհեստականություն:

Մինչև վեց տարեկանը երեխան գործում է այն փորձառություններին համապատասխան, որոնք տվյալ պահին իրեն են վերաբերում:

Չարկ է նշել, որ վեց տարեկան երեխայի մոտ իրազեկման հնարավորությունները դեռևս սահմանափակ են: Սա միայն նրանց փորձն ու հարաբերությունները վերլուծելու ունակության ձևավորման սկիզբն է, դրանով ավագ նախադպրոցականը տարբերվում է մեծահասակներից: Ավելի մեծ նախադպրոցական տարիքում երեխան առաջին անգամ գիտակցում է այն անհամապատասխանությունը, թե ինչ դիրք է նա զբաղեցնում այլ մարդկանց մեջ և որոնք են իր իրական հնարավորություններն ու ցանկությունները: Վերջին տարիներին է, որ յոթ տարվա ճգնաժամի սահմաններում տեղաշարժ է տեղի ունեցել դեպի վեց տարեկան: Որոշ երեխաների մոտ բացասական ախտանշաններն ի հայտ են գալիս արդեն 5,5 տարեկանում, ուստի հիմա խոսում են 6-7 տարվա ճգնաժամի մասին: Ճգնաժամի ավելի վաղ առաջացման մի քանի պատճառ կա.

Նախ, հասարակության սոցիալ-տնտեսական և մշակութային պայմանների փոփոխությունները վերջին տարիներին հանգեցրել են վեց տարեկան երեխայի նորմատիվային ընդհանրացված կերպարի փոփոխությանը, և, հետևաբար, փոխվել է այս տարիքի երեխաների պահանջների համակարգը: Եթե մինչև վերջերս վեց տարեկան երեխային վերաբերվում էին ինչպես նախադպրոցականի, ապա այժմ նրան նայում են որպես ապագա դպրոցականի: Վեց տարեկան երեխայից պահանջվում է, որ կարողանան կազմակերպել իրենց գործունեությունը, պահպանել այն կանոններն ու նորմերը, որոնք ավելի ընդունելի են դպրոցում, քան նախադպրոցական հաստատությունում: Նրան ակտիվորեն սովորեցնում են դպրոցական բնույթի գիտելիքներն ու հմտությունները, մանկապարտեզում դասերն իրենք հաճախ ունենում են դասի ձև: Դպրոց մտնելիս առաջին դասարանի աշակերտների մեծ մասն արդեն գիտի կարդալ, հաշվել և լայն գիտելիքներ ունի կյանքի տարբեր ոլորտներում:

Երկրորդ, բազմաթիվ փորձարարական ուսումնասիրություններ ցույց են տալիս, որ այսօրվա վեց տարեկան երեխաների ճանաչողական կարողությունները գերազանցում են 1960-ական և 1970-ականների իրենց հասակակիցներին: Յոթական զարգացման տեմպերի արագացումը յոթ տարվա ճգնաժամի սահմաններն ավելի վաղ շրջաններ տեղափոխելու գործոններից մեկն է:

Երրորդ, ավագ նախադպրոցական տարիքը բնութագրվում է մարմնի ֆիզիոլոգիական համակարգերի աշխատանքի զգալի փոփոխություններով: Սոցիալական հարաբերությունների համակարգում վեց տարեկան երեխաների օբյեկտիվ դիրքի փոփոխության և հոգեֆիզիկական զարգացման տեմպերի արագացման արդյունքում ճգնաժամի ստորին սահմանը տեղափոխվել է ավելի վաղ տարիք: Յետևաբար, նոր սոցիալական դիրքի և նոր գործունեության անհրաժեշտությունը երեխաների մոտ այժմ սկսում է ձևավորվել շատ ավելի վաղ: Դրական ինքնազնահատականը հիմնված է ինքնահարգանքի, ինքնազնահատականի զգացման և դրական վերաբերմունքի վրա այն ամենի նկատմամբ, ինչ ներառված է ինքնապատկերում: Բացասական ինքնազնահատականն արտահայտում է ինքն իրենից մերժում, ինքնաժխտում, բացասական վերաբերմունք սեփական անձի նկատմամբ: Կյանքի վեցերորդ տարում ի հայտ են գալիս մտորումների սկիզբը՝ սեփական գործունեությունը վերլուծելու և սեփական կարծիքը, փորձառությունն ու գործողությունները այլոց կարծիքների ու գնահատականների հետ կապելու ունակություն, հետևաբար, 6-7

տարեկան երեխաների ինքնագնահատականը դառնում է: ավելի իրատեսական, ծանոթ իրավիճակներում և սովորական գործողությունների մոտեցումները համարժեք են: Անծանոթ իրավիճակում և անսովոր գործունեության մեջ նրանց ինքնագնահատականը ուռճացված է: Անհատական փորձի և հաղորդակցման փորձի տարբերությունը կայանում է նրանում, որ առաջինը կուտակվում է «երեխա՝ առարկաների և երևույթների ֆիզիկական աշխարհ» համակարգում, երբ երեխան գործում է անկախ որևէ մեկի հետ շփվելուց դուրս, մինչդեռ երկրորդը ձևավորվում է շփումները սոցիալական միջավայրի հետ «երեխա» համակարգում. - այլ մարդիկ »: Մինևույն ժամանակ հաղորդակցության փորձը նաև անհատական է այն առումով, որ դա անհատի կենսափորձն է: Մեծահասակի դերը երեխայի անհատական փորձի ձևավորման գործում նախադպրոցական երեխայի ուշադրությունը հրավիրելն է իր գործողությունների արդյունքների վրա. օգնել վերլուծել սխալները և բացահայտել ձախողումների պատճառը. ստեղծել պայմաններ իր գործունեության մեջ հաջողության հասնելու համար. Մեծահասակի ազդեցության տակ անհատական փորձի կուտակումն ավելի կազմակերպված, համակարգված բնույթ է ստանում: Չենց մեծերն են երեխայի առաջ դնում իրենց փորձը հասկանալու և բանավոր ներկայացնելու խնդիրները: Ի՞նչն է որոշում աշակերտի հաջողությունը: Մենք սկսելու ենք այն կոնկրետ պահանջներից, որոնք երեխայի վրա են ընկնելու դպրոցական առաջին օրերից: Հասկանալի է, որ

1. Ֆիզիկապես պատրաստված և դիմացկուն սովոր է ցերեկային և գիշերվա առողջ ռեժիմին, առողջ ապրելակերպին.
2. ինտելեկտուալ ընդունակ ով գիտի հաշվել, կարդալ, հասկանում է կարդացածը և կարողանում է վերապատմել այն իր բառերով, լավ հիշողությամբ և ուշադրությամբ, երեխան սկզբում մեծ դժվարություններ չի ապրի դպրոցում, իսկ հետագայում՝ բայց միայն այն դեպքում, եթե եթե պարզվի
3. կարողանում են կառավարել իրենց հուզական վիճակը և շփվել աշխատանքային ռեժիմով, և ոչ թե խաղային ռեժիմով, բավականին մեծ թվով երեխաների և մեծահասակների (ուսուցիչների) հետ, ովքեր, ելնելով իրենց անձնական հատկանիշներից, նրանից բխողովին այլ ձևերով են սպասում և պահանջում են որոշակի ջանքեր և արդյունքներ.
4. կարող է պատասխանատվություն ստանձնել այս ջանքերի և արդյունքների համար ընդունելու այն փաստը, որ ինչպես մայրիկն ու հայրիկը պետք է աշխատեն,

այնպես էլ ես պետք է սովորեմ, այլ ոչ թե առաջնորդվեմ իմ «ուզում եմ/չեմ ուզում», «ես կարող եմ/կարող եմ», « հավանել / չհավանել», «պարզվում է / չի ստացվում» և այլն: Ինչպես ցույց է տալիս փորձը, նշված է երեխայի 3-րդ և 4-րդ հուզական, հաղորդակցական և անձնական հատկանիշները կարող են որոշիչ դեր խաղալ երեխայի դպրոցում հարմարվելու գործում. քիչ խոստումը կարող է լավ աշակերտ և մասնագիտության գերազանց մասնագետ դառնալ, և հակառակը, այդ որակների թերզարգացման դեպքում, նույնիսկ լավ ինտելեկտուալ և ֆիզիկական ցուցանիշներով, երեխան կարող է անհաջող լինել կրթական և հետագա աշխատանքում:

Ինչ է **երեխայի պատրաստվածությունը դպրոցին**. Սա բարդ հայեցակարգ, որն իր մեջ ներառում է այն որակները, կարողությունները, հմտություններն ու կարողությունները, որոնք ժառանգականության, զարգացման և դաստիարակության շնորհիվ երեխան ունենում է դպրոց ընդունվելիս, և որոնք համակցված որոշում են երեխայի հարմարվողականության, հաջողության/անհաջողության մակարդակը: Այսպիսով, խոսելով դպրոցին պատրաստ լինելու մասին, մենք նկատի ունենք **ամբողջությունը մտավոր , ֆիզիկական, զգացմունքային, հաղորդակցական, անձնական** որակներ, որոնք օգնում են երեխային հնարավորինս հեշտ և ցավոտ մուտք գործել նոր դպրոցական կյանք, ընդունել «դպրոցականի» սոցիալական նոր դիրք, հաջողությամբ յուրացնել նրա համար նոր ուսումնական գործունեություն և նրա համար մարդկանց նոր աշխարհի մտնելու համար ցավագուրկ և առանց կոնֆլիկտների: Մասնագետները, խոսելով դպրոցին պատրաստ լինելու մասին, երբեմն կենտրոնանում են երեխաների զարգացման տարբեր ասպեկտների վրա՝ հիմնվելով նրանց հետ աշխատելու սեփական փորձի վրա: Հետևաբար, ստորև մենք տալիս ենք մի քանի դասակարգումներ, որպեսզի ստանանք երեխայի դպրոցին պատրաստակամության հայեցակարգի բաղադրիչների առավել ամբողջական պատկերը.

1. Ինտելեկտուալ պատրաստակամություն.

Ինտելեկտուալ պատրաստակամություն ասելով շատ ծնողներ սխալմամբ նկատի ունեն բառեր կարդալու, հաշվելու, տառեր գրելու կարողությունը: Իրականում ինտելեկտուալ առումով պատրաստ երեխան առաջին հերթին հետաքրքրասեր և հետաքրքրասեր միտք ունեցող երեխա է: **Ճանաչողական գործունեություն, դիտելու, տրամաբանելու, համեմատելու, ընդհանրացնելու, վարկածներ**

առաջ քաշելու, եզրակացություններ անելու կարողություն: Սրանք ինտելեկտուալ հմտություններ և կարողություններ են, որոնք կօգնեն երեխային տիրապետել դպրոցական կարգապահությանը: Սրանք են նրա հիմնական համախոհներն ու օգնականները իր համար նման դժվարին ու նոր ուսումնական գործունեության մեջ:

2. Սոցիալական պատրաստվածություն – դա երեխայի թիմում գոյակցելու համար անհրաժեշտ հմտությունների տիրապետումն է: Դպրոցական կյանքը ներառում է երեխայի մասնակցությունը տարբեր համայնքներում, տարբեր շփումների, կապերի և հարաբերությունների մուտքն ու պահպանումը:

Կարևոր է, որ երեխան կարողանա իրեն խմբի անդամ, խմբակային համայնքի անդամ զգա, դպրոցական լինելու դեպքում՝ դասարան: Ուսուցիչը չի կարող յուրաքանչյուր երեխային առանձին դիմել, այլ դիմում է ամբողջ դասարանին: Այս դեպքում կարևոր է, որ յուրաքանչյուր երեխա հասկանա և զգա, որ ուսուցիչը, դիմելով դասարանին, նույնպես դիմում է անձամբ իրեն: Երեխաները բոլորն էլ տարբեր են՝ տարբեր հետաքրքրություններով, ազդակներով, ցանկություններով և այլն: Այս շահերը, ազդակները և ցանկությունները պետք է իրականացվեն ըստ իրավիճակի և ոչ թե ի վնաս ուրիշների: Որպեսզի տարասեռ խումբը կարողանա հաջողությամբ գործել, ստեղծվում են ընդհանուր կյանքի տարբեր կանոններ:

3. Անձնական պատրաստակամություն. Անձնական պատրաստվածությունը երեխայի մեջ անձնային որակների ձևավորման աստիճանն է, որն օգնում է նրան զգալ իր փոխված դիրքը, գիտակցել իր նոր սոցիալական դերը՝ դպրոցականի դերը: Սա իր նոր պարտականությունները հասկանալու և ընդունելու, նրա համար նոր դպրոցական առօրյայում իր տեղը գտնելու կարողությունն է: Ունենալ ազատության և պատասխանատվության նոր մակարդակ: Նրան այլևս չի գոհացնում մանկապարտեզի երեխայի վիճակը. նա նայում է մեծ երեխաներին: Նման նոր ինքնագիտակցության ի հայտ գալն ազդարարում է երեխայի պատրաստակամությունը նոր սոցիալական դերի՝ «դպրոցականի» դիրքի համար:

Ինքնագնահատման կարողություն.

Սա երեխայի կարողությունն է՝ քիչ թե շատ իրատեսորեն գնահատելու իրեն՝ չընկնելով «ես կարող եմ ամեն ինչ անել» կամ «ոչինչ անել չեմ կարող» ծայրահեղությունների մեջ: Ինքն իրեն համարժեք գնահատման նախադրյալները,

աշխատանքի արդյունքները կօգնեն ապագա աշակերտին կողմնորոշվել դպրոցի գնահատման համակարգում: Սա սկիզբ է սեփական կարողությունները գնահատելու կարողության, ակադեմիական առարկաների յուրացման աստիճանի առաջացման համար: Երբ երեխան, նույնիսկ առանց ուսուցչի գնահատականի, զգում է, որ սովորել է, և էլ ինչի վրա է պետք աշխատել:

Վարքագծի դրդապատճառները ենթարկելու ունակությունը.

Սա այն դեպքում, երբ երեխան հասկանում է սկզբում տնային առաջադրանքները կատարելու, ապա զինվոր խաղալու անհրաժեշտությունը, այսինքն՝ «լավ աշակերտ լինելու, ուսուցչի գովասանքը վաստակելու» շարժառիթը գերակշռում է «վայելել խաղը» շարժառիթը: Իհարկե, այս տարիքում չի կարող լինել ուսուցման շարժառիթների կայուն առաջնահերթություն խաղի նկատմամբ: Այն ձևավորվում է ուսման առաջին 2-3 տարիներին: Ուստի հաճախ կրթական առաջադրանքները երեխաներին ներկայացվում են գրավիչ ձևով:

Չզացմունքային պատրաստակամություն դպրոցին ենթադրում է որակների մի շարք, որոնք թույլ են տալիս երեխային հաղթահարել հուզական անապահովությունը, տարբեր շրջափակումներ, որոնք խոչընդոտում են կրթական ազդակների ընկալմանը կամ հանգեցնում են նրան, որ երեխան փակվում է իր մեջ:

Հասկանալի է, որ ոչ բոլոր խնդիրներն ու իրավիճակները կարող են հեշտությամբ լուծել երեխան: Դժվար առաջադրանքները, ինչպես նաև ուսուցչի բացատրությունները կարող են երեխայի մոտ առաջացնել այն զգայլը. նման փորձառությունները կարող են բեռ լինել երեխայի հոգեկանի վրա և հանգեցնել նրան, որ երեխան ընդհանրապես դադարում է հավատալ իրեն և դադարում է ակտիվորեն սովորել:

Շարժումների պատրաստվածությունը դպրոցին. Շարժումների պատրաստվածությունը դպրոցի համար հասկացվում է ոչ միայն որպես երեխան վերահսկում է իր մարմինը, այլև նրա կարողությունը՝ ընկալելու իր մարմինը, զգալու և կամովին ուղղորդելու շարժումները (սեփական ներքին շարժունակությունը), արտահայտելու իր իմպուլսները մարմնի և շարժման օգնությամբ:

Ընդհանուր խաղերին մասնակցելը և շարժման ուրախությունը ավելին է, քան մանկական թիմում ինքնահաստատվելու միջոց (սոցիալական հարաբերություններ):

Եթե երեխան չի կարող լիովին ապրել մարմնական գործունեության նման ժամանակահատվածները, ապա ուսումնական գործընթացի հետ կապված ծանրաբեռնվածությունը և դպրոցական կյանքի հետ կապված ընդհանուր սթրեսը չեն կարողանա լիարժեք հակակշիռ գտնել:

Իմացական պատրաստակամություն դպրոցի համար, որը վաղուց համարվել և շատերի կողմից համարվում է դպրոցին պատրաստվելու հիմնական ձևը, խաղում է, թեև ոչ գլխավոր, բայց դեռևս շատ նշանակալից դեր:

Երեխաները հաճույքով են անում այն, ինչ իրենց հետաքրքրում է: Հետևաբար, երբ ուսուցչի տված թեման կամ առաջադրանքը համընկնում է նրանց հակումների հետ, այն, ինչ նրանք սիրում են, խնդիր չկա: Երբ նրանք հետաքրքրված չեն, նրանք հաճախ պարզապես ոչինչ չեն անում, սկսում են զբաղվել իրենցով, այսինքն՝ դադարում են սովորել: Սակայն բոլորովին անիրատեսական է ուսուցչից պահանջել, որ նա երեխաներին առաջարկի միայն իրենց համար հետաքրքիր, միշտ և բոլորի համար հետաքրքիր թեմաներ:

Հարց է առաջանում՝ արդյոք երեխան այս բոլոր հատկանիշները պետք է լիարժեք ունենա՞, որպեսզի «պատրաստ լինի դպրոցին»: Գործնականում չկան երեխաներ, որոնք լիովին կհամապատասխանեն նկարագրված բոլոր հատկանիշներին: Բայց դեռ կարելի է որոշել երեխայի պատրաստակամությունը դպրոցին:

Չգացմունքային պատրաստակամություն համար.	դպրոցի	Սոցիալական պատրաստվածություն դպրոցի համար.
• բեռներին դիմակայելու ունակություն;	դիմանալու	• Լսելու հմտություններ;
• Հիասթափությանը ունակություն;		• Չգալ որպես խմբի անդամ;
• Մի վախեցեք նոր իրավիճակներից;		• Հասկանալ կանոնների նշանակությունը և դրանց հետևելու կարողությունը.
• Վստահություն ձեր և ձեր կարողությունների նկատմամբ		• Լուծեք հակամարտությունը կառուցողականորեն

Շարժիչային պատրաստվածություն Դպրոցական ճանաչողական դպրոցի համար. պատրաստվածություն.

- «Ձեռք-աչք» համակարգի համակարգում, մատների և ձեռքերի ճարտարություն;
- Սեփական նախաձեռնություն և ակտիվություն ունակություն;
- ընկալել հավասարակշռություն, շոշափելի և կինեստետիկ սենսացիաներ;
- Կարողանալ ընկալել խոչընդոտները և ակտիվորեն շփվել դրանց հետ
- Որոշ ժամանակով կենտրոնանալու ունակություն;
- Կարճաժամկետ լսողական հիշողություն, լսողական ըմբռնում, տեսողական հիշողություն;
- Հետաքրքրություն և հետաքրքրություն սովորելու նկատմամբ;
- Տրամաբանական համահունչ մտածողություն, հարաբերություններ և օրինաչափություններ տեսնելու ունակություն

Գլխավորը- սա հոգեբանական պատրաստվածությունն է դպրոցին: Այս հայեցակարգը նշանակում է կրթական գործունեության համար անհրաժեշտ հոգեբանական նախադրյալների ձևավորում, որոնք օգնում են երեխային հարմարվել դպրոցական պայմաններին և սկսել համակարգված ուսուցում:

Հոգեբանական հատկությունների և որակների շարքը բազմազան է, քանի որ դպրոցի համար հոգեբանական պատրաստվածության հայեցակարգը ներառում է մի քանի ասպեկտներ. Դրանք բոլորը սերտորեն փոխկապակցված են:

Ֆունկցիոնալ երեխայի պատրաստվածությունը վկայում է ընդհանուր զարգացման մակարդակի, նրա աչքի, տարածական կողմնորոշման, ընդօրինակելու ունակության, ինչպես նաև ձեռքի բարդ համակարգված շարժումների զարգացման աստիճանի մասին:

Մտավոր պատրաստակամությունը ներառում է երեխայի կողմից որոշակի գիտելիքների ձեռքբերում, ընդհանուր կապերի, սկզբունքների, օրինաչափությունների ընկալում. տեսողական-փոխաբերական, տեսողական-սխեմատիկ մտածողության, ստեղծագործ երևակայության զարգացում, բնության և սոցիալական երևույթների մասին հիմնարար պատկերացումների առկայություն:

Դպրոցին պատրաստության գնահատում՝ ըստ մտավոր զարգացման մակարդակի –Ամենատարածված ծնողական սխալը: Պետք է հիշել, որ կարևորը ոչ այնքան գիտելիքների քանակն է, որքան դրանց որակը, տեղեկացվածության աստիճանը, գաղափարների հստակությունը: Ցանկալի է զարգացնել լսելու, կարդացածի իմաստը հասկանալու, լսված նյութը վերապատմելու, համեմատելու, համեմատելու, կարդացածի նկատմամբ վերաբերմունք արտահայտելու, անհայտի նկատմամբ հետաքրքրություն ցուցաբերելու կարողությունը: 6 տարեկանում աստիճանաբար ձևավորվում են կամային գործողության հիմնական տարրերը՝ երեխան կարողանում է դնել՝ նպատակ, որոշում կայացնել, ուրվագծել գործողությունների ծրագիր, իրականացնել այն, որոշակի ջանք ցուցաբերել՝ խոչընդոտը հաղթահարելու համար: Բայց այս բոլոր բաղադրիչները դեռ բավականաչափ զարգացած չեն. կամային վարքագիծը և արգելակման գործընթացները թույլ են: Սեփական վարքագծի գիտակցված վերահսկողությունը երեխային տրվում է մեծ դժվարությամբ: Ծնողների օգնությունն այս ուղղությամբ կարող է արտահայտվել երեխաների դժվարությունները հաղթահարելու կարողության ձևավորման, հավանության և գովասանքի արտահայտման, նրանց համար հաջողության իրավիճակներ ստեղծելու մեջ:

Կամավոր դպրոցական պատրաստակամությունը թույլ կտա առաջին դասարանցուն ներգրավվել ընդհանուր գործունեության մեջ, ընդունել դպրոցի պահանջների համակարգը և պահպանել իր համար նախատեսված նոր կանոնները:

Մոտիվացիոն դպրոցական պատրաստակամությունը դպրոց գնալու, նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու ցանկությունն է, աշակերտի պաշտոնը զբաղեցնելու ցանկությունը: Երեխաների հետաքրքրությունը մեծահասակների աշխարհի նկատմամբ, նրանց նմանվելու ցանկությունը, հետաքրքրությունը նոր գործունեության նկատմամբ, ընտանիքում և դպրոցում մեծերի հետ դրական հարաբերություններ հաստատելն ու պահպանելը, հպարտությունը, ինքնահաստատումը. երեխաների մոտ՝ կրթական աշխատանքով զբաղվելու ցանկությամբ. Այս տարիքի ամենակարևոր կարիքներից մեկը ճանաչողական կարիքն է: Նրա զարգացման մակարդակը դպրոցի համար հոգեբանական պատրաստվածության ցուցանիշներից մեկն է: Գնահատողական կարիքը նշանակում է դպրոցում ձեռք բերված գիտելիքների բուն բովանդակության գրավչություն, ճանաչողության գործընթացի նկատմամբ հետաքրքրություն: Աստիճանաբար զարգանում են ճանաչողական հետաքրքրությունները: Տարրական դպրոցում

ամենամեծ դժվարությունները կրում են ոչ թե այն երեխաները, ովքեր ունեն փոքր քանակությամբ գիտելիքներ և հմտություններ, այլ նրանք, ովքեր ցանկություն չունեն մտածելու, լուծելու խնդիրներ, որոնք ուղղակիորեն կապված չեն որևէ խաղի կամ առօրյա հետաքրքրության իրավիճակի հետ:

Ի՞նչ պետք է կարողանա անել ապագա առաջին դասարանցին:

Ողջ կյանքի ընթացքում ես և դու տարբեր գործունեություն ենք ծավալում՝ խաղալ, սովորել, շփվել և այլն: Ծնունդից մինչև դպրոց երեխայի առաջատար գործունեությունը խաղն է: Հետևաբար, երբ ծնողներին հարցնում եք. «Ձեր երեխաները սովորե՞լ են խաղալ», սովորաբար բոլորը գլխով են անում՝ ի նշան համաձայնության և զարմանում, թե ինչու է նման հարց առաջանում: Հարցն իրականում շատ լուրջ է, քանի որ ի՞նչ է սովորել խաղալ: Դրանք են՝ 1) իմանալ անունը (ինչի մասին է խաղը), 2) կանոններն ու տուգանքները (ինչպե՞ս խաղալ, դիտարկել կամ կոտրել), 3) խաղացողների թիվը (քանի՞ և ով ինչ է անում), 4.) խաղի ավարտը (հաղթելու և պարտվելու կարողություն):

Չարգացման հաջորդ փուլի՝ ուսուցման անցումը կախված կլինի նրանից, թե երեխան որքանով է հաջողությամբ յուրացրել խաղի փուլը: Որովհետև դպրոցը 9-11 տարվա մեծ ու երկար խաղ է: Այն ունի իր կանոնները (դպրոցում և դասարանում), խաղացողներ (տնօրեն, ուսուցիչներ, երեխաներ), տույժեր (ոյուզներ, դիտողություններ օրագրում), շահումներ (հինգ, նամակներ, մրցանակներ, վկայական): Հատկապես կարևոր է կանոններին հետևելու և պարտվելու կարողությունը: Շատ երեխաներ դժվարությամբ են կատարում այս պահերը, իսկ երբ պարտվում են, բուն էմոցիոնալ են արձագանքում՝ լաց են լինում, ճչում, իրեր են նետում: Ամենայն հավանականությամբ, դպրոցում նրանք անխուսափելիորեն ստիպված կլինեն դժվարությունների հանդիպել: Տարրական դպրոցում շատ ուսուցողական պահեր անցկացվում են խաղի տեսքով հենց այս նպատակով՝ վերջապես երեխային հնարավորություն ընձեռել տիրապետել խաղին և լիարժեք զբաղվել ուսուցմամբ:

Հարցաթերթեր դիտարկումների համար.

Մարմնի զարգացում - շարժում և ընկալում

Ինչպե՞ս է երեխան շարժվում խաղահրապարակում. ցուցադրո՞ւմ է ճարտարություն, ճարտարություն, վստահություն և քաջություն, թե՞ վախենում և վախենում է: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է նա հավասարակշռել ձողի վրա, որը համեմատաբար բարձր է գետնից կամ ծառի ճյուղի վրա, թե՞ հենարան է փնտրում և բռնում լրացուցիչ հենարան ստանալու համար: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է երեխան ընդօրինակել բնորոշ շարժումները, օրինակ՝ հնդկացիների պես գաղտագողի մոտենալը և այլն: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է նա գնդակը նետել թիրախին: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է նա բռնել իրեն նետված գնդակը: 0 1 2 3

Արդյո՞ք երեխան սիրում է շարժվել, օրինակ խաղալ թեգ կամ պիտակ: Նա շա՞տ է շարժվում 0 1 2 3

Արդյո՞ք երեխան գիտի, թե ինչպես ճիշտ վերցնել մատիտը՝ օգտագործելով բթամատը և ցուցամատը, դրանով նկարել և «գրել» տարբեր ճնշումներով: 0 1 2 3

Արդյո՞ք կարողանում է պահպանել սահմանները նկարները նկարելիս: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է նա առանց օգնության կոճկել և արձակել կոճակները : 0 1 2 3

Երեխան գիտի՞ մկրատով պարզ ձևեր կտրել՝ 0 1 2 3

Եթե երեխան ցավ է զգում, ինչպե՞ս է նա արձագանքում՝ համարժեք, թե՞ չափազանցված: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է երեխան բացահայտել նկարի ճիշտ ձևերը (օրինակ՝ նման կամ տարբեր): 0 1 2 3

Կարո՞ղ է նա ճիշտ «տեղայնացնել» ձայնի աղբյուրը տարածության մեջ (օրինակ՝ բջջային հեռախոսի զանգը և այլն): 0 1 2 3

Ճանաչողական ոլորտ՝ մտածողություն, խոսք, երևակայություն, ուշադրություն, հիշողություն:

Արդյո՞ք երեխան հասկանում է կարճ պատմություններ (հեքիաթներ, համահունչ պատմություններ) և կարո՞ղ է դրանց բովանդակությունը փոխանցել պարզ, բայց ճիշտ (իմաստով) 0 1 2 3

Արդյո՞ք երեխան հասկանում է պարզ պատճառահետևանքային հարաբերությունները: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է երեխան ճանաչել և անվանել հիմնական գույներն ու ձևերը: 0 1 2 3

Նա հետաքրքրու՞մ է տառերի և թվերի, կարդալու և հաշվելու նկատմամբ: Ուզո՞ւմ է գրել իր անունը կամ այլ պարզ բառեր 0 1 2 3

Չի՞շու՞մ է այլ մարդկանց (երեխաների և ծանոթ մեծահասակների) անունները, հիշո՞ւմ է պարզ բանաստեղծություններ և երգեր 0 1 2 3

Ինչպե՞ս է երեխան ասում՝ պարզ, հստակ և հասկանալի բոլորի համար: 0 1 2 3

Արդյո՞ք նա խոսում է ամբողջական նախադասություններով և ի վիճակի՞ է հստակ նկարագրել տեղի ունեցածը (այսինքն՝ որևէ իրադարձություն կամ փորձ): 0 1 2 3

Երբ նա ինչ-որ բան է պատրաստում, կտրում, քանդակում, նկարում, կենտրոնացվածությամբ է աշխատում, նպատակաուղղված, համբերությո՞ւն և համառություն է ցուցաբերում, երբ ինչ-որ բան չի ստացվում: 0 1 2 3

Արդյո՞ք երեխան կարող է որևէ բան անել առնվազն 10-15 րոպե և տեսնել այն մինչև վերջ: 0 1 2 3

Արդյո՞ք նա ոգևորությամբ երկար ժամանակ է միայնակ խաղում իր խաղալիքներով՝ իր համար խաղեր և երևակայական իրավիճակներ հորինելով: 0 1 2 3

Արդյո՞ք նա կարողանում է զգույշ և պատշաճ կերպով կատարել պարզ առաջադրանք: 0 1 2 3

Չգացմունքներ և սոցիալականություն

Արդյո՞ք երեխան վստահություն է զարգացրել իր և իր կարողությունների նկատմամբ: 0 1 2 3

Արդյո՞ք նա ադեկվատ է արտահայտում իր զգացմունքները իրավիճակին: 0 1 2 3

Երեխային երբեմն հաջողվե՞լ է հաղթահարել իր վախը 0 1 2 3

Կարո՞ղ է նա սպասել իր ուզածի կատարմանը 0 1 2 3

Կարո՞ղ է նա որոշ ժամանակ լինել անձանոթ միջավայրում՝ առանց հարազատների կամ մեծահասակի ծանոթի, ում նկատմամբ նա վստահում է: 0 1 2 3

Կարո՞ղ է երեխան (առանց մեծահասակի օգնության) պաշտպանվել իրեն դժվարին իրավիճակում: 0 1 2 3

Արդյո՞ք նա ուրախ է, որ շուտով դպրոց է գնալու: 0 1 2 3

Սիրում է խաղալ այլ երեխաների հետ, հաշվի՞ է առնում ուրիշների հետաքրքրություններն ու ցանկությունները: Արդյո՞ք նա ադեկվատ է արձագանքում վիճելի իրավիճակներին: 0 1 2 3

Նա հասկանո՞ւմ է և հետևում է խաղի ընդհանուր կանոններին 0 1 2 3

Արդյո՞ք նա ինքնուրույն կապ է հաստատում այլ երեխաների հետ: 0 1 2 3

Ինչպե՞ս է երեխան իրեն պահում կոնֆլիկտների դեպքում, արդյո՞ք նա պատրաստ է իրավիճակի դրական հանգուցալուծման և ընդունում դրանք: 0 1 2 3

ՅԱՎԵԼՎԱԾ

Յարգազրույցի հարցեր մանկապարտեզի ուսուցիչների համար.

2. Ի՞նչ եք կարծում, ձեր երեխաները ցանկություն ունե՞ն դպրոց գնալու:

3. Ի՞նչ եք կարծում, ձեր երեխաները զարգացե՞լ են ֆիզիկական, սոցիալական, մտտիվացիոն և ինտելեկտուալ պատրաստակամություն դպրոցի համար:

4. Ի՞նչ եք կարծում, որքանո՞վ են ձեր խմբի երեխաները կարողանում շփվել դասընկերների և ուսուցիչների հետ: Երեխաները կարո՞ղ են աշակերտի դեր խաղալ:

5. Ինչպե՞ս եք զարգացնում նախադպրոցական տարիքի երեխաների ինքնագիտակցությունը, ինքնագնահատականը և հաղորդակցման հմտությունները (սոցիալական պատրաստվածության ձևավորում մանկապարտեզում):

6. Ձեր հաստատությունում կա՞ բարենպաստ միջավայր երեխայի ինքնագիտակցության և ինքնագնահատականի զարգացման համար (սոցիալական զարգացման համար):

7. Մանկապարտեզը ստուգում է երեխաների պատրաստակամությունը դպրոցին:
8. Ինչպե՞ս է ստուգվում դպրոցական պատրաստվածությունը:
9. Ի՞նչ հատուկ մանկավարժական օգնություն է ցուցաբերվում Ձեր երեխաներին:
(լոգոպեդիա, խուլերի և տիֆլոմանկավարժություն, վաղ միջամտություն և այլն)
10. Կա՞ն անհատական կամ հատուկ կրթության և դաստիարակության ծրագրեր հատուկ կարիքներով երեխաների սոցիալականացման համար:
11. Դուք սերտ համագործակցում եք ուսուցիչների, ծնողների, մասնագետների հետ:
12. Ձեր կարծիքով որքանո՞վ է կարևոր միասին աշխատելը (կարևոր է, շատ կարևոր):

ԵՂՎԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Որպեսզի երեխան հաջողությամբ հաղթահարի դպրոցական կյանքի նոր պահանջները, նա պետք է ունենա մի շարք որակներ, որոնք սերտորեն փոխկապակցված են:

Անհնար է այս որակները դիտարկել երեխայի «կյանքի աշխարհից», կոնկրետ դպրոցի միջավայրից, ընտանիքում ապրելակերպից առանձին: Ուստի «դպրոցական պատրաստվածության» ժամանակակից սահմանումը հաշվի է առնում այս բոլոր գործոնները և սահմանում է «դպրոցական պատրաստվածությունը» որպես «իրավասությունների» ամբողջություն:

Դպրոցական պատրաստակամությունը թույլ կտա առաջին դասարանցուն ներգրավվել ընդհանուր գործունեության մեջ, ընդունել դպրոցի պահանջների համակարգը և պահպանել իր համար նախատեսված նոր կանոնները:

Դպրոցական պատրաստակամությունը դպրոց գնալու, նոր գիտելիքներ ձեռք բերելու ցանկությունն է, աշակերտի պաշտոնը զբաղեցնելու ցանկությունը: Երեխաների հետաքրքրությունը մեծահասակների աշխարհի նկատմամբ, նրանց նմանվելու ցանկությունը, հետաքրքրությունը նոր գործունեության նկատմամբ, ընտանիքում և դպրոցում մեծերի հետ դրական հարաբերություններ հաստատելն ու պահպանելը, հպարտությունը, ինքնահաստատումը. երեխաների մոտ՝ կրթական աշխատանքով զբաղվելու ցանկությամբ.

Ծնողները մեծապես կօգնեն ուսուցիչներին, մանկավարժներին, դպրոցին և, առաջին հերթին, իրենց երեխաներին, եթե սկսեն աշակերտի մոտ ձևավորել միայն դրական վերաբերմունք ուսման և դպրոցի նկատմամբ, նրանք կխրախուսեն սովորելու ցանկությունը երեխայի մեջ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պատրաստ է դպրոցին (2009): Կրթության և գիտության նախարարություն.
[http://www.hm.ee/index.php?249216\(08.08.2009\)](http://www.hm.ee/index.php?249216(08.08.2009)).

Երեխայի պատրաստակամությունը դպրոցին՝ որպես նրա հաջող հարմարվելու պայման. Դոբրինա Օ.Ա. <http://psycafe.chat.ru/dobrina.htm> (25.07.2009 թ.):

Երեխայի դպրոցին պատրաստության ախտորոշում (2007 թ.). Ձեռնարկ նախադպրոցական հաստատությունների ուսուցիչների համար. Էդ. Veraksy N. E. Moscow: Մոզաիկա-սինթեզ.

Kulderknup E. (1999): Վերապատրաստման ծրագիր. Երեխան դառնում է ուսանող. Երեխաներին դպրոց պատրաստելու նյութեր և այդ գործընթացների առանձնահատկությունների մասին: Տալլին. Aura trukk.

Männamaa M., Marats I. (2009) Երեխայի ընդհանուր հմտությունների զարգացման մասին. Նախադպրոցական տարիքի երեխաների ընդհանուր հմտությունների զարգացում, 5-51.

Նախադպրոցականի հաղորդակցությունը հասակակիցների հետ (2009 թ.): http://adalin.mospsy.ru/l_03_00/10301114.shtml (05 օգոստոսի, 2009 թ.):

Ինքնագնահատում (2001-2009 թթ.). <http://slovari.yandex.ru/dict/bse/article/00068/41400.htm> (15.07.2009).

Ինքնագիտակցություն (2001-2009 թթ.): <http://slovari.yandex.ru/dict/bse/article/00068/43500.htm> (03.08.2009).

: